

ZUZU HUDEK, BARBORA JANÁKOVÁ, DANIEL RAČEK, SOŇA
KÚDELOVÁ, MAGDALÉNA TAKÁČOVÁ, DÁŠA GRAMBLIČKOVÁ

METAMORPHOSIS

Autor analýzy: Adam Nagy

Puberta alebo proces dospievania znamená pre mnohých zmenu. Svet sa zdá byť oveľa nehostinnejší, očakávania rastú a tomu všetkému sa treba prispôbiť. Práve týmto citlivým obdobím sa zaoberá inscenácia *Metamorphosis* dvojice Zuzu Hudek a Barbora Janáková. Taneční umelci zvyčajne vo svojej tvorbe neberú do úvahy generáciu adolescentov, ktorí sú pritom potenciálnymi divákmi ich tvorby. Hoci pracujú s témami ekologickej krízy alebo duševného zdravia, vyberajú skôr výrazové prostriedky, ktoré pre mladé publikum môže byť ešte náročné uchopiť. Nepatria už medzi deti, ale nie sú ani dospelí, aj keď sa k im generačne približujú. *Metamorphosis* je v tomto smere výnimkou.

Na ústrednú líniu diela poukazuje aj samotný názov, ktorý značí premenu – biologickú, ale aj spoločenskú. Mladí ľudia sa stávajú sexuálne aktívnymi a súčasne preberajú svoje miesto v spoločnosti. Mení sa aj ich status z dieťaťa na skoro dospelého a s týmto skokom na spoločenskom rebríčku prichádza väčšia miera zodpovednosti a tlaku od svojho okolia. V tomto prípade treba jednoznačne vyzdvihnúť nielen výber témy, ale aj prípravu na jej spracovanie. Autorka konceptu a vizuálu tanečnej inscenácie Zuzu Hudek pristúpila k tvorbe cez menší sociologický výskum o súčasných adolescentoch. Do dotazníka sa zapojilo sedemdesiat mladých ľudí, ktorí sa rozpisali o viacerých hudobných a módných štýloch, ktoré ich práve zaujímajú, ale najmä vyjadrili vlastný pohľad na svet. Svojimi spomienkami a zážitkami z tohto obdobia sa k výskumnému materiálu pripojili aj zvyšní členovia tvorivého tímu. Ďalším inšpiračným zdrojom bola publikácia španielskych autoriek Irie G. Parente a

Seleny M. Pascual *Sedem strašidiel pod posteľou*, prostredníctvom ktorej sa tvorkyne priblížili aj téme duševného zdravia mladých ľudí.

Samotný koncept nepredstavovala jedna konkrétna téma, vďaka spomínanému výskumu načerpal tím dostatok relevantných informácií, akurát tohto materiálu bolo pravdepodobne až príliš veľa. Vo výbere spracovaného spektra bolo cítiť absenciu dramaturga alebo niekoho, kto vytvorí logický sled jednotlivých obrazov. *Metamorphosis* teda hovorí veľmi veľa o živote mladých dospelých, ale nekoherentne. Možno práve preto, že ide o jedno z prvých diel venujúcich sa tejto citlivej generácii, sa tvorkyne snažili pochopiť jej každodenné emočné prežívanie zoširoka a zobrazit' jej zložité životy zhutnene. Problémom teda nie sú jednotlivé témy, ktoré inscenácia otvára, ale ich následnosť a dramaturgické prepájanie. Každá jedna časť funguje ako samostatná jednotka a podá výpoveď, ktorá je veľmi jasná, no dokopy sa zlievajú, a rovnako tak aj výrazové prostriedky. Stráca sa tým zámer ukázať zložitost' premeny dieťaťa na mladého dospelého.

V choreografii Barbora Janáková zámerne pracovala s prvkami disco v kombinácii s bežnými tanečnými pohybmi, ktoré sú typické pre mladých ľudí na párty. Jednu z účinkujúcich – Dášu Grambličkovú, študentku druhého ročníka gymnázia – si tvorivý tím vybral zámerne ako autentickú tínedžerku na základe konkurzu. Aj z toho dôvodu musela Janáková choreografiu zjednodušiť a prispôbiť tak, aby pohybové kreácie dokázala zvládnuť i ona. Spolu s ňou v inscenácii účinkovali profesionálne tanečnice Soňa Kúdeľová, Magdaléna Takáčová a tanečník Daniel Raček. Ten ako najstarší člen inscenačného tímu sa dokázal úplne relevantne prispôbiť téme adolescentov, zvládol ju naplniť s dôvtipom a nadhľadom. V choreografii sa spájajú jemné a oblé pohyby, ktoré pripomínajú krehkosť bytia teenagerov v každodennom živote. Tie sa striedajú s ostrými a prudkými strihmi, ktoré možno interpretovať ako nástrahy, ktoré ich obklopujú alebo tlak, ktorý je na nich vyvíjaný. Janáková musela navyše pracovať s množstvom objektov a kusmi odevu, čo jej aj zabránilo vo výstavbe dynamickejšej a výraznejšej choreografie. Vizuálne prvky neboli pre tanec rovnocenným partnerom, skôr ho vo svojom objeme utláčali.

Úvodný obraz slúži pre dielo ako rám a súčasne ho aj uzatvára. Každý z tanečníkov nafukuje svoj vlastný čierny vankúš a izoluje sa od ostatných. Izolácia sa stala ústrednou

témou, ktorá zarámcovala tie ostatné. Napriek tomu, že dnes vďaka sociálnym sieťam máme neskutočný počet kamarátov či sledovateľov, súčasní mladí ľudia zažívajú najväčšiu mieru sociálnej samoty. Chýba im priamy kontakt, v čom im ani covidové obdobie nenapomohlo. Tento aspekt zdôraznili aj kostýmy – obojstranné bundy. Čiernou stranou si zakrývali účinkujúci tvár, aby vytvorili svoje anonymné ja, ale so striebornou docielili pravý opak, akoby hľadali signál pre vzájomný kontakt. Pohybmi sa navzájom obchádzali, vyhýbali sa jeden druhému, aby nedošlo k osobnej konfrontácii a styku. Zároveň to signalizovalo aj ich snahu schovať sa pred svetom a skryť si svoje tajomstvá.

Medzi najvýraznejšie obrazy patrí ten, v ktorom Grambličková stojí v strede a ostatní traja účinkujúci ju ťahajú za fosforeskujúce laná, ktoré pripájajú na jej odev. Tanečnica tak pripomína veľkú marionetu, ktorú naraz ovládajú traja vodiči. Technické prevedenie ovládania nebolo dokonalé, tanečníci manipuláciu a vyvíjaný tlak skôr iba znázorňovali. Tanečnica však pohybom neodzrkadlila, kam jej jednotlivé časti tela ťahajú, alebo práve ostatní nevyvinuli dostatočnú silu, aby jej sťažili pohyb. Platí však, že tematicky je obraz veľmi silným a presne vypovedá o súčasnej generácii adolescentov. Každý od nich niečo očakáva. Naraz vedú viacero životov, každé okolie, v ktorom sa nachádzajú, na nich vyvíja tlak a očakávania, často sa však zabúda na to, že ešte stále nie sú dospelí.

S týmto súvisí aj súčasná téma klimatickej úzkosti. Výtvarníčka každého tanečníka v istom momente uzatvorila do plastového vreca ako do bezpečného miesta, kam každý jeden adolescent uniká. Zároveň je to aj istý spôsob snahy izolovať sa pred svetom. Čierňava poukazuje na skepsu, v ktorej sa táto generácia nachádza. Tanečníci vo vreciach pripomínajú amorfné tvary. Pohybujú sa v neprístupnom priestore, Janákovej choreografia navyše pripomína postapokalyptickú disonanciu medziľudských vzťahov. Konkrétne pohyby, zaoblené a obmedzené priestorom, sa podobajú na bitku medzi entitami.

Napriec s generáciami v spoločnosti vládne snaha odlišiť sa a v najväčšej miere sa to vzťahuje na mladých ľudí, ktorí chcú do sveta vstúpiť ako osobnosti a nie byť iba súčasťou bežnej masy. Táto snaha však v mnohých prípadoch sklízne do opaku, teda do uniformity. Výtvarníčka Zuzu Hudek pracovala aj s týmto motívom. Každý má rovnaký kostým – čierna bunda, čierne nohavice. Pod povrchom je ich skutočné ja, ale to schválne schovávajú, lebo ak

ho odkryjú, tak sa automaticky stavajú obeťou šikany. Nastáva konflikt individuality a uniformity. Do jednoliatej čiernej farby však dokázala kostýmová výtvarníčka prepašovať aj osobitné módné štýly ako punk alebo emo.

Metamorphosis je vo svojej podstate ambicióznym projektom a otvára svet súčasného tanca mladým dospelým využívajúc jazyk im vlastný. Hovorí o nich v komplexnosti, čo je zároveň najväčšou slabinou diela. Aj táto tanečná inscenácia ukázala dôležitosť dramaturgie v súčasnom tanci, takže neotvorila len spoločenský, ale aj odborný diskurz.